

Ezen lapok minden héten négyszer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasár. Jelennek meg. **Előfizetési ár** félre Buda-pesten házhöz-hordással 5 ft., borítékban 6 ft., postán borítékban 6 ft. ez p. A hirdetések minden apróbetűs hasábjára 5 (öt) ez. kr. fizetnek.

Péntek

340.

Februar 20. 1846.

Előfizethető minden kiadóhivatalban, hatvani utczán Horváth-házban 1833k szám alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál — Az ausztriai birodalomban külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetetnek meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Igazolás és utbaigazítás a pest-szegedi csatorna ügyében (sat. folytatás.) Közlés és kérelem a beteg gyermekek ügyében. Megyék és városok: Tisztújító közgyűlés Borsodban. — Debreczeni levél (takarékpénztár (sat.) Külföld. Nagybritannia. Franciaország. Oroszország. Egy-veleg. Hivatalos és magánhirdetések. Lotériákban hozott számok. Nemz. színházi játékr. Gabonár. Statuspapírok és részvények árkelete. Dunavizitálás.

IRODALOM ÉS TUDOMÁNY. Külföldi: Du Gouvernement représentatif en France et en Angleterre. Par M. De Carné, membre de la Chambre des Députés. Paris et Leipzig 1841. (Vége.) Geschichte des Kronstädter Gymnasiums zur 3ten Secularfeier. Von H. K. Kronstadt 1845.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDELY.

(Igazolás és utbaigazítás a „Hetilap” mult évi 66-73ik számaiban a pest-szegedi csatorna ügyében kezelt vitaközlések felett közzölt észrevételekre. Folytatás.) Most elemezzük közlő ur kívánata egyes tételeit. — Elsőben is állítja, „hogy én őszinte szövegben nem a csatorna tervének czélirányossága 's a kivétel lehetősége tisztá-hozatalát tüztem ki magamnak, mert oda pontosítottam volna össze erőmet.” Sőt igen is, egy részről az volt feladatam 's megérintendő czélem: hiszen megmutattam a folyó-vízű csatornának előnyeit az állóvízű felett, tehát amannak czél-szerűségét, 's eloszlattam a B. ur tervére kelt nehézségeket 's ellenvetéseket; hosszab, hogy unalmat ne okozzak, nem lehettem, bár az ellenvetések czáfolatára ívetk irhatnék. Logice véve tehát a dolgot, megmutattam B. ur tervének czélirányosságát 's a kivétel lehetőségét, mihelyt a kivétel lehetősége ellen gördített nehézségeket eloszlattam. 'S valamint eloszlattam ezeket: úgy M. urnak tévően utjabban felidézett gyenge ellenvetéseit, értekezésem befejeztével — szeretem hinni — gyökeresen eloszlatandom. Vagy tessék még az után is megmeg újabbakat felidézni és felidéz-tetni, készen találnak, mindenkor helyt állók azok czáfo-latára.

M. ur kikel ellenem: hogy ünnepeles ovással lépek föl (?) a műtudományos elvek ellen. Voltaképen hogyan érti azt M. ur, nem tudom; de szerfelett nagy általánosságban kívánja szépügesen nekem felróni; azonban jőjjünk tisztába. Őszinte szövegben nem azt állítottam, hogy a műtudományokat oly fokra fejlődve lenni látom, minél azoknak előbb kell haladniuk; hanem azt mondtam: a a hydrotechniát, kivé-vén egyes vízipitványokat 'sat., vagy még enél is világó-sabban, mint a 264 és 279dik lapon előrebocsátottam: a vizek körüli munkáltatást, kivéven egyes vízipitványokat, azon fokra fejlődve látom, hogy abban nagy előhaladások történhetnek; tehát specifice tulajdonképp a vizerővel dolgoztatást értem 's értem, következésképp nem léptem föl a műtudományos elvek ellen, melyeknek magamban is nagy védőjére talál M. ur, hanem ellenben azokat egy olly elvvel, mely a természet törvényén, valósága mindennapi tapasztaláson alapul, szaporítani kívánom; szaporítani kívánom pedig, mivel ezen elv még ekkor általánosan elfogadva 's alkalmazva nem volt; mi onnan kitészik, hogy életbelépte-tesek és nagyban kifejtésekor, mint minden újabb a vilá-gon, minek létesítője a kivételben megszokott régi ösvény-ről czélszerűbbre tér, hatalmasan megtámadtatott; pedig ezen elv épen pénzten honunkban leendő valaha leghasz-nosabb 's üdvösebb folyóink szabályozása körül, mert azt erősíti: hogy a vizerőt, műértőleg alkalmazva, nagy segít-ségül lehet új medrek kibővítésére használnunk; tehát pénz-

telen honunkban, mely nem képes tömördek vizei körül minden munkát pénzerővel megtéetni, ezen elv vezérfona-lán lehet csak extensiv dolgoztatunk. Láthatja kegyed, én most is azt mondom, hogy a vizek körüli dolgoztatásnak még előbbre kell haladnia, 's velem együtt több jeles víz-építészünk hasonlólt állítanak, nevezetesen b. Pechmann, a mostani kornak nagytekintélyű, 's méltán mondva, különös gyakorlati vízmérnöke azt mondja: „A vízipítészet alig 50 esztendeje, hogy bölcseséjéből fölemelkedett, és csak lassan vergődhetett azon jobb ösvényre, mellyen előbbre haladó lépései, mik ezen tudományok tevésül még hátra vannak, tökélyt érhetnek.” Okát ezen hátramaradásnak abban leli, hogy a vízipítészet minden tudományos készütség nélkül egygyűj emberek kezelték, 's hogy ezen tudomány még mai napig igen szűk körbe szorított tisztelőket 's igaz hívőket számlál. Másról ismét: „Kötelessége a hydrotechniának, hogy tudományát ne csak czélszerűen művelje, hanem azt kitágítani, fejleszteni 's tökéletesíteni, főképp folyók szabá-lyozása körül, hol még nagy hézagok vannak, iparkodjék. A többi közt mondja Eytelwein is: „A több elsőrendű tu-dósok a vízipítészet tudománya körét nagy szorgalommal és éles belátással kitágították: mindazáltal vannak még annak igen sok kitöltendő hiányai, hogy azon lépésőt meghághassa, mellyre a testvér matematikai tudományok felvergődtek.

Előbbre kell tehát a vizek körüli munkáltatásnak halad-nia; hiszen nemrég hozták tisztába nagy térségek lecsapo-lásánál a derivatio és exsiccatio rendszerét 's ennek elveit, miknek tökéletes összefüggő kifejtését még hiába keressük nagyhalmazu vízipítészeti könyveinkben. B. Pechmann kezd ezekről szólni, de ő is még nem legutolsó világosságban fejt meg olvasóink a roppant fontosságú száritási elveket, mellyek hogy csakugyan 19dik századunk utolsó évtüze-deiben fejlődnek lépésenkint tisztára, példakint bizonyítja Olaszországban a Pontini mocsár lecsapolására régebben tett számos haszontalan kísérletek, mellyek későbbi időkbek-ben biztos eredményökké váltanak. Így honunkban t. Biharme-gyének hazafi buzgalma mellett a Sebes-Körös és Berettyó sárréteinek mult évtizedekben czélab vett kiszáritása a deriva-tio-rendszer mellözésével, több százezerre menő napszá-mok elköltése után sem érhetett el. Ellenben t. Tolna, Fehér, Veszprém megyékben a sárvízi száritás egyedül az említett rendszernek alkalmazása mellett sikerülhetett. A sárvízről ime rendszerrel legelőbb is Böhm vízmér-nök ur kezdett gondolkodni, 's az iránt, mint iraiti mutatják, tapogatódnia, mellyet aztán később Beszé-des ur, sok gondolkodás és munka után egészen tisztára ki-fejtett. 'S itt M. urtól engedelmel kérek, ne magyarázza is-mét a bihari sárrét felhozását, bizonyos általam igen tisztelt egyének czélzott sértésére irányoztatnak, mertők a tudomány állásához képest megtettek minden teendőket. Mindezeket csak erősítő okok gyanánt említem, 's úgy vélem, M. ur sem lehet barátja ama közmondásnak: „Mondj igazat 's betörök a fejed.”

Láthatja tehát kegyed, a száritási elvek is újabb idők-ben fejlődtek 's a gyakorlat terén naponkint fejlődnek; áll ez a vizerővel dolgoztatásról is, mindkettőről pedig a szak-beli könyvek hallgatnak, vagy eléggé kimerítőleg ezeket nem tárgyalják. Állítom erősítésére mutat a Híradó 292dik számában a szerkesztői jegyzetben Feyne hollandi mérnök-ről röviden olvasható közlés, miszerint ezen nagytekintélyű vízmérnök legújabb időben a száritások körül feltalált bizo-

nyos építményre szabadalmazott kiváltságot nyert. Különb-en is szoros értelemben a vízmérnöklés soha nem lesz iskolai, sem szobabeli tudomány, hanem mint a poesis, individua-lis marad; 's ezenkívül, hogy legavatottabb írónk szá-vaival éljek, legnagyobb theoretikai készütség mellett is, csak a gyakorlat terén lehet abban előmenetelt tenni.

Nem tudom minő logikával, megtámad M. ur, hogy a tu-dósok és műtudósok minden neműn keresztülkasul gázol-tam, midőn azt állítom: „B. ur terve bírálatában kompetens bíráknak csak olyan vízmérnöki tekintélyeket ismerhetünk el, kik nagy térségek kiszáritása 's nagyobb folyamok sza-bályozása körül a vizerőnek használatát kiismerni meg-tanulták; minthogy pedig a mérnöklés soha agra oszlik, en-nél fogva, hogy azok valamelyikében alaposan ismerteszen a technikus, szükség abban tapasztalásának lennie, követ-kezésképp azokat, kik egyes vízipitvány, például hidak, kiköt-tők, révpartok 'sat. építése által nevének nagy tekintélyt szereztek, nem tartom másnemű 's azoktól lényegesen elté-rő természetű vízmunkák körül is tökéletes kompetens bí-ráknak, kevésbbé pedig triangulátorokat, 's azon meddő szakbéli tudósokat, kik a gyakorlati téren semmit sem tettek, sőt egy pár ezer öl csatornát egész éltökben sem ásaták.” 'S most kérdem: serte vannak-e azok, kik kikötők, hidak 'sat. építése által nevének nagy tekintélyt szereztek, hogy őket tökéletes kompetens bíráknak általok nem gy-a-korlolt más tárgyban nem tartom; hiszen univerza-lis tudományt — mint talán közlő ur azoknál feltételez, ök magok sem tulajdonítanak magoknak. Nálunk a mérnök szó értelmzése 's fogalma zavart, 's arra a mérnöklés minden ágait ráhuzzák. Így például, ki a pesti oklevelet megkapta, 's a mellett talentummal bír, ma úgy lép fel mint triangula-tor, holnap hid és vasutépítő, holnapután már duna- vagy tiszaszabályozási mérnök, 's később talán (ha reá biznák) a pesti országházat építő mérnök, a nélkül, hogy ezen ágak-ban a gyakorlat terén legkevesbbé is bebizonyította volna ügyességét, 's természetihajlamát. Innen van, hogy min-minden szakra kevés alkalmas egyedekkel bírnak, mert mérnö-keinket universaliter elfoglaltatjuk. Mig az Aedilis directio-nál is nem ritkán egyik osztályból átütetnek a másikba, 's ismét a harmadikba, 's a külön osztályokra nem szemeltet-nek ki az egyedek, hogy mindenki hajlama szerint műkö-dhessen. Innét is kitészik, hogy nálunk a mérnöklés még több ágaiban bölcsesében hever. Így volt a mesterségekkel régenten, például, ács, asztalos 'sat. egy volt, 's csak kés-őbb, a mesterség nagyobb fokra fejlődéttel váltak el egy-mástól. Külföldön más a vízipítő, vasuti, bányászati, ten-gerészi, eröművi, és szoros értelemben más a nagyobb ma-gán- és közlakokat építő (architectus) mérnök, 'sat. Ezen ágai a mérnöklésnek, kivéven az első elemeket 's az első főisméreteket, szóval, az alap-készütséget, melly mindány-nyi ágának elkerülhetlen gyűlpontja (focus), melly gyűl-pontból mindannyi ágak sugarakkint mindig nagyobb meg nagyobb divaricatióval távoznak amaz irányban, melly végre külön sphaerába vezet. 's itt külön terjedelmes kört alkot-va, művelésük 's haladó kifejlesztésük egész emberi életet kíván. 'S ehez képest valamint nálunk feltűnő volna, ha egy mesterségesen készült függőtű szerkezetének bírálatához asztalost hírnánk: úgy hasonlóan külföldön különösképen lát-szanék a mérnöklés ez vagy amaz ágában keletkezett kérdések megfijtésével 's bírálatával olly egyényt, vagy mondjam te-kintélyt megbízni, ki a mérnöklés más külön ágában gy-a-korlolt, 's abban nevének nagy tekintélyt szerzett. Mihely

Irodalom és Tudomány.

KÜLFÖLDI:

Du Gouvernement représentatif en France et en Angleterre. Par M. De Carné, membre de la Chambre des Députés. (Francia- és Angol-ország képviselői kormányára De Carné M. korétkramai tag által.) Paris et Leipzig. Jules Renouard et C-ie, Libraires. 1841. (Vége.)

Az 1835diki szeptemberi törvények véget vetettek a parla-menti politikai küzdelmek korszakának, hogy rést nyissanak a személyes ármányoknak. Ez időtől fogva a hatalom számtalan 's ok nélküli zavaroknak lön kiteve, mellyek inkább ministerieknek mondhatók, mint politikaiaknak; a pártok megszűntek: mert az eszmék megoszolván, egyesek reményei 's kilátásaihoz képest in-dividualizáltakká lettek, 's a pártok helyebe apró körök leptek, mellyek a milly hamar alakulnak, ép olly hamar czívódnak össze 's bomlanak szét; mit így ki nem vihetnek, azt a sajtó utján ügyekhez kivinni, úgy, hogy ma a suprematia a sajtó mellett van.

Ezen suprematiája a sajtónak ismeretlen Angliában, hol, ha a revuek hivatása az, hogy komoly dolgozatok által előkészítsék az oeconomicai 's politikai nagy kérdések megoldását; ha azok e tekintetben megelőzik 's őszöntik a parlamentet: a napi lapok nem egyebek, mint utóhangu segédek; és egy angol statusférú-nak sem jutna eszébe sajtó által akarni jutni hatalomra, 's az által kormányozni. Franciaországban ez másképp van: itt az ér-dekek földezték a parlamenti anarchiát, 's ez most használja a sajtót, hogy ezt szolgáljává tegye, 's hogy vele célt érhesen, oregbitni iparkodik tekintélyét. Itt nem létezik semmi, a mi ha-sonlítva azon szabályszerű pártokhoz, mellyek élén férfiak álla-nak, minők Peel és Russell, kiknek elseje Canning, Castle-reagh és Pitt által felhat a torsymus első támadásának korába, 's másika saját családban mutatathat fel politikai hagyományokat, mellyek két századon át szakadatlanul fentartattak. Itt nincs egyet-len egy tiszta és határozott eszme a politikai láthatáron, melly körül az ember egyebet láthatna, mint két csapatot, mellyek egyi-

ként a hatalom van, a másik pedig ezen hatalom utáni vagygyal-eg; 's e csapat emberei a városiakból állnak össze, kik feljutva a politikai suprematiára, nem fel többé sem a régi aristocratiá-tól, melly elenyészett, sem — legalább hosszabb időre — a de-mocratától, mellynek kebeleből őnmaga is származott. De e küz-delmekben, mint örvényben merülnek el rendre a tekintélyek, a kitünőségek, mellyek ep ez oknál fogva nem foglalkozhatnak ko-molyan, tüzzel és szeretettel az ország ügyeivel, 's ephemer ha-tásuk jötekony nyom nélkül enyészik el az álladalmra nevez.

E nyomorúságos helyzetből Franciaországot — De Carné ur szerint — csak nagyszerű küzvarok, vagy szerencseje és nagy-sága, hol egyszeresmind politikai 's anyagi érdekei is fen fognak forogni, mentendik csak meg; mi megtörténen itt leendő kora a polgáriság elvén, mint egykor megvult kora az aristocratiá-nak; 's talán, ha egyszer ez elv öntudatra jutva, föltalalandja rendszeresítő törvényeit: nem kevésbbé fogja tenyészteni az álladalmakban a jót, nagyot és szépet, mint tevő azt saját korszakában az aristocratiára? — A t. szerző ezt hiszi és reményli.

Nem kevésbbé érdekes könyve e résznek második szaka is, mellyben a hazajabeli politikai pártok és iskolákról értekezik: at-térve azok egykori állásának historiai fejtegetéséről mai alakjuk 's természetök kimutatására: fejtegetései vegeredményül ismét azt tünteti ki, mikép a polgáriság egyedül part levén Francia-országban ép olly kevésbbé hajlandó a nép kezere átbocsátni a po-litikai jogok fegyverét, mint volt egykor az aristocratiára, 's hogy az uralkodó eszmet, intézkedésiben a polgári 's politikai rend-el őszhangzásba hozva, biztosítandja hosszú időre Francia-or-szág nyugalmát.

A III. és IV. sz. szaka ez az ország alapintitutióiban 's különösen a pairségre nevezte reformokról: 's a választási elvnek 1789. ótai koronkinti atváltozásáról, 's különösen a köz-vetett választásról szólván: az V. sz. szakában a sajtó befolyását 's egy kormánylap alapítását fejtegeti.

De Carné ur szerint Franciaország képviselői kormányá-ban minden törvényes hatalmak felett legnagyobb hatalom a sajtó.

melly mindent lát, hall, magasztal, gyaláz, jutalmaz, büntet; melly minden embernek, a nap minden percében szolgálatára van — kivéve a kormánybíró hatalmat, melly általa haszntalanul erőkö-d-nek odajuttatni védelmet 's felvilágosításait, hol ellene a vádak koholtattak, 's a kik által azok elvástattak, mellyel mióta szab-bad institutiókkal bír Franciaország, 's politikai ellene őt megértene, vagy meghallgatná; 's előre tudja azt, hogy ezen becsületesség nélküli vitában a feleletek ép olly haszntalanok, mint az utba-igazítások. A sajtó, a restauratio óta, mindig excentricus és ve-szedelmes hatalomnak tekintetett, melly az idő 's körülmények szerint jó volt, hogy csitítson vagy büntessen. Cselekvősege ke-veésbbé van korlátozva itt, mint Angliában, mert azon arányban növekedett felelmetes hivatása, a mellyben minden hagyományos statusanak enyésztek; ma minden kérdést az erkölcsi rendnek felkavarja, 's felkarolja a legmagasb 's legkülönbfele problemá-kat; igénye nem az, hogy elősegítse a kivüle rendszerített poli-tikai pártokat, hanem inkább hogy felsőbbeséggel igazgassa azo-kat, 's tarsadalmi philosophiajokat megalapítsa; hogy pedig e bajon segítve legyen, szüksége volna ollyképen intézkedni, hogy meghagyatván a sajtónak lehető legszabadabb mozgása, a köz-velemény egyedáruságát ki kellene ragadni az inkább személyes, mint politikai körök kezéből; különösen pedig érdekében, sőt kölelessegeben állana a hatalomnak egy kormányközlönyt alapí-tani, meg pedig az álladalmnak budgeti költségén, mellyet a törvényhozás adna meg, 's melly olly helyzetbe tenné e közlönnyt, hogy az ingyen juthatna el mindenüvé, hová az ellenzéki sajtó behat. Egy illy közlönny szükségét mindenki érzi már Francia-or-szágban. 's úgy látszik nem kellene annak ellenszögülésre ta-lalni egyebütt, mint az ellenzéknél, mellynek celszövénysé után keresztülhatni volna főbb hivatása; 's mégis annyira jutottak már a dolgok, hogy leginkább azok sorában talál illy közlönny meg-alapítása legszilárdabb ellenzőkre, kik vagy bírnak a hatalmat, vagy annak bírhatása után sovárognak! . . .

'S pedig szükséges megváltoztatni állásunkat, midőn körü-

tehát feltételesem, a mint hogy ugy is mondtam, azt állítom: hogy azokat, kik kikötők 'sat. építése által nevének nagy tekintélyt szereztek, nem tartom tökéletes kompetens bírónak általok nem gyakorlott más tárgyban. Mondom azokat nem sérthetem, mihelyt az általok gyakorlott tárgyban nagy tekintélyüket elismerem 's azt nevékről lehozni nincs szándékomban. 'S biztosíthatom M. urat, hogy ők magok azon nagy tekintélyek, kik t. i. egyben vagy másban magoknak nagy tekintélyt vittak ki, szinte hallanak feltételes állításomat, magokat sértve az által nem hogy nem találják, de bizonyára állításomat helyeslendenek, mert universalis kompetens bírónak magokat ep azon nagy tekintélyek — kivéve t. n. M. urat, kinek fejét a pesti oklevélnek „doctissimus és ornatissimus“ czime alkalmasint elkábítá — nem tartják. 'S ezek folytán egy triangulator sem, egyedül mint triangulator általa nem gyakorlott más tárgyban például vasut vagy esatorna bírálásában nem lehet tökéletes kompetens bíró. 'S ez nagyon természetes is, mert ezt csak olyformán kell értelmeznünk, mintha mondanám: egy hegedű-virtuóz nem tökéletes kompetens bíró az általa nem gyakorlott zongora-játékban. Vagy hogy M. urat még világosabban capacitáljam, én a tökéletes kompetens bíró alatt olyt egyedül értek, ki magának szakstudiummá választotta azon tárgyat, szünet nélkül azzal foglalkozik, 's egész életének hivatala, azon tárgy, mellyben tökéletes kompetens bírónak föllépni ohajt. Láthatja tehát kedgyed, ha őszinte akar lenni, hogy azokat, kik hidak, révparkok 'sat. építése által nevének nagy tekintélyt szereztek, mihelyt az általok gyakorlott tárgyban érdemelt tekintélyüket elismerem tisztelem, híradói értekezésem által keresztül-kasul, mint M. ur szép ügyesen ráj hűzni, 's azokat a párt-táborba édesgetve, felém fordítani törekszik, nem gázoltam 's ezekkel nem a triangulatorokat sem; megvan ugy egyiknek, mint másnak saját körében érdemelt dicsősége. — (Folyt. köv.)

(KÖZLÉS ÉS KÉRELEM A BETEG GYERMEKEK ÜGYÉBEN)

Méltóztatásnak mind azok, kiknek szive a nyomor és szenvedések enyhítésén örved, szülők, kik a gyermekek betegségeit öntapasztalat után méltányolni képesek, végtére minden hazafiak, kik hazánk jelesb intézetei iránt rokonszenvvel viseltetnek, dr. Schoepf urnak p. gyermekórház igazgatójának ide melletti hivatalos tudósítását elolvani. E kérelem teljesítése a tények erejével hathatósan munkálанд, mint bármily buzditó szavak. Kiki e szerint maga fogja megítélhetni, mit művel ez üdvös intézet az ország minden részéből itt gyülemlő szegény beteg gyermekek orvoslásában, és mit az által, mi az alapítók egyik főczélját teszi, hogy innét az egész hazában szétoszló kezdő orvosoknak bő gyakorlati alkalmat és oktatást nyujt az orvoslás e nehéz nemében kiképesítésre.

„Áttekintet. A p. gyermekórház által 1839ki augusztustól 1845ki december végéig vallás- és születés-különbség nélkül orvosit beteg gyermekek — a leggyengédebb csecsemőkortól a 15dik évig — összes száma 10,366. Ezek közül az intézet ágyaiban fekvő egyszerűmód ruhazattal is elláttattak 1430; hasonlólag beteg anya vagy dajkák csecsemőkkel együtt 410; — járólagosan 8936. — Budapestiek valának 9502; — különböző megyékből, városokból 's falukból 864. Ezen utóbbiak, nagyrészt súlyos és megrögzött betegségek, vagy véghezviendő sebész műtételek (operatio) végett hozatván ide, nagyobb száma az intézet ágyaiban, 's többnyire hosszasan fekvének. Belső betegségeken szenvedének 1160; külső bajokban 3206; 's ezek között 355ön sebész műtételek, u. m. hughyógyó-műtszések, kansalszem-műtételek, görbült tagok végetti inmetzések, daganatok kiirtása 'stb., viteltet véghez. A befekvők halálozási aránya a felgyógyultakéhoz — ide számítván a halálkólan vagy holtan behozottakat is — 1 : 7; az összes arány 1 : 14.

A betegségek részletét ez alkalommal csak röviden kívánom érinteni. Veszedelmes hevenybetegségek u. m. hagymáz (typhus)

lank minden megváltozott. Midőn a kítőnőbb tehetségek lelket kétely foglalja el; midőn szívökből az élet tovakköltözött, természetes, hogy az egoismus belpoklosság gyanánt terjed el az egész társaságra. 'S ez nem is lehet másképen, midőn az ország tanárai, az encyclopedisták korától óta a napjainkban hírlapírókig arra tanítják a nemzetet, hogy a hatalmat köz ellenség gyanánt tekintet, 's minden hierarchiát, még a bírók 's észlethezetét sem véve ki, oly tárgyakul nézze, mellyek a természet rendszerre 's kívánatival ellenkeznek? A közhatalom, 's az egész társadalmi rend csak mint szükséges rossz tűretnek, 's nem nyugoznak sem a nép vallásos érzelmein, sem az ósók emlékének tiszteletén; ugyszólván csak időlegesen állnak fen, míg az emberi ész, kifejlődése végtelemségében azon pontra vel eljuthatni, mellyen oly eszközt talál majd föl, mellynek segítségével nélkülözheti azt. Mindez Franciaországban egy uralkodó szellemet kelle föl, melly rettegve az anarchia anyagi következményeit, majd mindig tovalóki egy szabályos kormány szilárd föltételeit, 's azt gyöngíteni, megerőltentni iparkodik eszmeleti sajtója élénk szónoklatával, mellynek ellenében szükséges hogy gyakorlati kormánykozóny állítsanak, melly egyszerűmód elővigye a személyes és politikai erkölcsösség zászlóját.

A Vid. szakaszban a vallásos elvekről vitatkozván a t. szerző, a Vildikben Franciaországnak külföldre hatását, 's Europa irányában újabb hivatását fejtegeti. — Valamint a dolgok mely ismeretét tanúsítók e cikkek is: ugy ajánlhatók azok olvasása nekünk magyaroknak is, kiknél — sok tekintetben — olyképen fejlődtek 's fejlődnek folyvást a dolgok, hogy a nyugodtabb kedélylyel vizsgálónál lehetlen föl nem tűnne azon rész sejtelmének, melly az ily eljárás nyomában hazánkra jöhete. — De Carnéur, mint e munkájában ismételve kifejenti — nem ábrándozó, de nem is föltétlenül ragaszkodik a már létezőhez: ő reformokat ohajt, 's hogy ezek szükségét, miképeniségét kimutassa, leereszkedik a mult 's jelen állapot sérveinek megvizsgálásába, 's megismerve azok természetét, ajánlja a hite 's meggyőződése szerinti leghathatósbb szereket azok kiirtására, gyógyítására 's eltávolítására.

es ideglazak, forró bőrkütegek (hümlő, vörheny, kanyaró), agyvízkór és hartyas torokgyík (croup) — melly kornemek 1839től 1841ig gyakran, aztan pedig negy ev alatt csak nagyon ritkán jövenek elő, — ismét 1845ki ősz óta nagyobb számmal hozattak az intézetbe; különösen pedig jelenleg a nagyobb gyermekek között sokan szenvednek ideglazban. — Szüntelen aranyos nagy mennyiségben fordul elő a görvellyor (scrophulosis), 's összesen már 2000nél több görvelyes beteg volt orvoslásunk alatt. Föl lehet vennünk, hogy a pesti külvárosok szegény népességének gyermekei között az 15 év föléig minden harmadik gyermek többé kevesebbe görvelyes. A 7d.évtől a 14ig mindinkább ritkább ezen betegség; de mégis ezeknél 's láttunk elég nagy számmal borzasztólag erős görvelyes bőr- és csontbetegségeket, a legnagyobb elfajulás fokát, mellyek látásnál a szegény 's művelletlen ember sorsa 's lete egyéb teremteseknél sokkal szerencsétlenebbnek tűnik föl. A vagyonszűk és műveltebb néposztály gyermekeinél ily fokú bántalmak csak ritkán láthatók — mellyek olykor undor- 's irtózással nem kevésbé mint sajnálással töltik meg az ember kedélyét. — A nemzedékek ime huzamos pestisére különös figyelmünket fordítván, ellene hathatós gyógymodot igyekvünk alkalmazni. 's nagyobb gyermekeknel némi sikerrel küzdünk is ellene. Örömmel tapasztaltuk szinte, hogy a szegény szülőkhez naponként intézett tanácsunk a taplátat 's ápolás módjainak gyarapítására termékenyen földbe nem estek. Hét év tapasztalat után bátran mondhatjuk, hogy a gyermekórház csüggedetlen itésői oktatásai e részben üdvös hatást gyakoroltak. De nagyrészt szomorúkodó tanu kénytelenítettünk lenni azon borzasztó nagy halálozási aránynak, melly a szegény dolgozó néposztály árva 's törvénytelen kisdeteit pusztítja. Mar magában száma ezeknek föltűnő nagy; mert 10,360 beteg között volt 453 árva, 's 1693 törvénytelen gyermek. Ezek többnyire 1—2 p.ft hónapi fizetéssel a legegészségtelenebb lakhelyekben, durva 's nagyrészt vetkes személyek által aképen tápláltanak, hogy néhány hónap alatt lassu sorvadásban elvesznek, 's ujak foglalják el aztan ezeknek halálos helyeit. — A durvaság, előítéletek és bűn ime legalsóbb körében, fájdalom 'sem orvosi tanács, sem orvoslás nem igen sikerül. Tapasztalatunk nyomán 100 ily nyomorokra nem esik 5 egészséges, 's 20 nem eri el a második cletevet. E részben még nagy parlag földje van a civilisációnak!

Tudva van, hogy néhány hónap előtt „egy fizetési befejezés külön osztály“ alapított meg kórházunkban, mellyben nem ritkán vagyonszűk szülők is adják gyermekeiket — egyedül, vagy dajkájukkal együtt — részint budapestiek, részint tavol megyékben lakók; 's a ki intézetünk belsejében ismeri, jöteleménynek tekintendi ezen fizetési osztályt is, midőn főkép özvegy férfiak, vagy egyéb körülményeknél fogva a szülők hon nem részesíthetik beteg gyermeküket azon orvosi gondviselésben, minőt a betegség súlyos makkassága, vagy többi gyermekeire való káros befolyása megkiván.

Befejezésül azon örvendetes meggyőződést is legyen szabad kimondanunk, hogy az évenként nagyobb számmal 's szorgalommal az intézetet látogató orvosifjak által a gyermekgyógyászat is, mint hazánk minden jó ügye, mindinkább fog tökéletesítettetni 's terjedni. Pest, febr. 7én 1846. Dr. Schoepf, a pesti gyermekórház igazgatója.

Méltóztatásnak nők és férfiak az egyesületünk által gyámoltott intézetet meglátogatni; — e kérelemhez azon remény csatlakozik, hogy nem fogják e helyet meghihetődés és pártolás nélkül elhagyhatni. — Hét év előtt ezen eszme, melly nemcsak az emberszeretethen, hanem a műveltség és erkölcsiségben birja gyökereit, megpendítettén, szintolly buzgó mint nagylelkű pártfogások által annyira gyarapodott, hogy az egyesület gyorsan gyűjtött 32,000 p.ft tökéjének nagyobb részét egy czélszerű épület létesítésére fordíthata. Magyarország herceg-prímása Kopácsy ő mlta. Karolyi Györgyné 's Bathány Lajos lelkes testvér-grófnok, hg Grassalkovichné ő mlta, gr. Bathány Kázmér, 's a pesti izraeliták közönsége, kiknek nevei a segélytelen szenvedésnek e menhelyen ragyognak, 1000 p.ftnyi tö-

Nem tetővázhatunk mindezek nyomán kijelenteni, hogy De Carnéur munkájának tanulságosabb könyvet publicistáinknak alig lehet ajánlani.

Geschichte des Kronstädter Gymnasiums, zur dritten Saecularfeier desselben von Joseph Dück, Gymnasial-Lehrer. Kronstadt 1845. (A brassói gymnasium története, annak harmadik százados ünnepére, írta Dück József, gymnasiumi tanító. Brassó 1835.)

E röpirat, ámbár szerényen csak alkalmi műnek ajánlkozik, sok tekintetben igen érdekes, mivel abban a haza legregőbb történeti egyikének története egész a XV. századig visszamenő hiteles forrásokból adatik elő. Fajdalom, 1689ben megegett a gymnasium nevezetes könyvtára, mellyben a törökök által Mátyás király híres könyvtárából elrabolt néhány könyv is találtatott, mellyeket Torokországba kizárólag e czélból küldött brassói tudósok vásároltak meg. Mindazáltal szerző igyekszik azt, mi a hazában hiányzik, külföldi források 's német adatokkal pótolni, midőn mindjárt a munka elején különbséget tesz a középkorbeli zárdai és városi tanodák közt, 's kimutatja, mint terjedett el ez utolsók által középkorban a gyakorlati műveltség a városokból, egyszerűmód a községi ügy fölvirágzásával Nemletország szabad városiban miként fejlődött ki. Nevezetes e tekintetben egy idézet a 4 lapon, melly szerint III. Sándor pápa a rheimsi érseket felszólítja, hogy: „városi iskoláknál világi tanítókat a tanításban ne akadályozzon, mert a tudomány isteni ajándék. Itt tehát maga a papa kel ki a papság ellen, melly a városi tanodákat e zárdaiak kedvevert elnyomni törekedett.

Igen valószínű, hogy az erdélyi szászok városi iskoláikat a nemletországi mintája szerint alakították, mivel egykori hazájokkal folytonos közlekedésben maradtak; mindamellett sem volnánk hajlandók tanodaikat mint a hazában egyedül legregiebbeket tekinteni, midőn azon viszony, melly közlök 's Nemletország közt fenállott, Magyarország szabad kir. városnak nemet vendégalakosai között egykori hazájokkal szinte letezett. De Erdelyország szász földén a brassói városi tanoda a legregiebbek egyikének vagy éppen a legregiebbnek látszik lenni. Eleinte termé-

kekkel ágyakat alapítani kegyeskedének; és számos nagylelkű emberbarát is e czélra folyton adakozott. De az intézet szükségéi 's költségei nagyok, 's még tökéinkből távolról sem kerülnek ki, ambar az intézet ágyainak száma a szükséghez képest még csak csekély. t. i. 20 ingyenes és 10 fizetéses ágy. — És midőn alig van megyei vagy városi hatóság, mellynek koblebe tartozó szegény beteg gyermekeket, egyedül vagy beteg anyokkal együtt, az intézet nem apolt volna; 's midőn a gyermekorvoslás gyarapítása szinte az egész hazát érdeklő ügy; kérjük bizodalmasan a hatóságokat és egyeseket, nyujtsanak az egyesületnek segédkezet imez üdvös intézetnek alapítványok 's egyéb adakozások általi elősegítésére!

Elfogadtatnak aláírások évenkénti adakozásokra, vagy akár-miféle ajándékok e czélra. Nadosy ur intézeti pénztárnoknál (váci-utca, fehér oroszlán czimú posztókereskedésben); vagy az intézetben (ősz-utca); vagy a hírlapok szerkesztősegeinél, mellyeket ezennel azoknak szives elfogadására bizodalmasan megkérünk. *) Kolt Pesten, febr. 12én 1846. — Máhr Antal s. k. választmányi elnök. Frankenburg Adolf, egyesületi titkok.

Megyéék és városok.

BORSODBÓL. Miskolcz, febr. 4. Közlebbi tisztújításunk eredménye közlesekör bővebb tudósítást ígérnek, 's adott szavunkat ez ideig be nem váltók, noha évnegyedes közgyűlésünk határnapja is (febr. 17ike) ajtó előtt van; de figyelmeznit kívántunk a többi hírlapra is. A Pesti Hírlap a föltét, hogy az országosan tisztelt férfit „armány daczára is“ megválasztott, örömben uszik. A J—r fátvölt kíván vetni a multakra, 's mégis azt mondja, hogy az „értelmiség győzött.“ A N. Ujság végre kesereg a nép két oldalról történt rontásán. — Az „armány“ a hírlapi tudósítóra visszahárítjuk; a J—r tudósítójának a bókot szépen köszönjük, 's azt kérdjük tőle, az értelmiség kizárólag a győztes pártan állott-e? 's csupán nyers tömeg volt-e a másik? A Nemz. Ujság előadását végre némileg fölvilágosítitni igyekszünk. Hogy ki a tisztválasztások mostani moderát szemléli, 's csak azt kívánja látni 's tekintetbe venni, mikint lakomákkal a nemzet tagjait jobbra ide 's tova lehet hajtani, elszomorodásra okot talál, és méltán talál, tagadhatlan. De mitűn ember 's ember institutio hiány nélkül nincs, az alkotmányos élet ezen kinövését általános rosznak tekinteni még sem lehet. Mert alkotmányos hazában a dolgok rendes folyása szerint, a többség akarátának kell megtörténni, a többség pedig — világkérdetétől fogva mai napig — vezetettik. És ez igen természetes, mert sokkal kisebb része az embereknek az, melly gondolkodik, sokkal nagyobb pedig melly mások véleményét igazság gyanánt fogadja el. A doloz ily állásában többségre vergődni akarni, párthíveket, vagy kedvesebb névvel „elvarátokat“ szerzeni, 's így a megye sorsát — habár csak három évre is — elintézni, vagy elintézni segíteni, talán nem éppen oly kárhuzatos doloz, mint a melly fogalom a „korteskedés“ alatt közönségesen értetik. Vagy a vendégeskedést kárhuzatjátok? mellyik emberi kéz képes itt meghuzni a határvonalat: quos ultra citraque nequit consistere rectum? Ezenfelül, mint hazánk nagynevű gróffa mondá, a „kisértő“ sok más egyéb dolozban is megjelenik, nemcsak egy pohár savanyu borban. Nem azért hozzuk fel ezeket, mintha a választásoknál eljárásit éppen helyeselnők, hanem azért, hogy a képeknek másik oldala is kitések. Az ostracismusnak Görögország több hősei közt az igazságos Aristides is áldozatul esett, mégis úgy látszik, hogy ezen rendelkezésre, a közszabadság érdekében szükség volt, mert a kötel csak kötel, ha selyemből van is. 'S miűn az ember nem szűnik meg ember lenni, és a nagyravágyó maga mellett minden kedélyt fölízgat, minő övszert használhatni ellene? vagy talán a képviseleti rendszer az? Szept, igen szép ezen rendszer theoriája; repes az ember szive, ha meg-

*) Ily nemes czélraí felszólításnak, mint mindig, ugy most is szivesen hódol a B. P. Híradó szerk.

szetesen kevés volt a tanító és tanulmány, 's ugy látszik, az olvasás, irás és vallásbani oktatás a többi tárgyak tanítását már azon oknál fogva is hátrébe szoritotta, mivel az olvasás és irás megtanulásának majdnem az egész tanítási időt igényelnie kelle, főleg oly idöszakban, midőn a segédeszközök oly ritkák 's drágák valauak, hogy p. o. 1426ban egy kőncz finom papíros 3 tallerba került, és egy írott könyv érteke egy falusi jószággal ért fel, ugy hogy azt csak igen becses zálogra lehet kölcsönkapni.

Csak a reformatio után Honterus Janossal kezdődött a brassói városi tanoda további kifejlése. Honterus, ki a nemletországi egyetemeken, különösen Vittenbergben tanult, Luthernek 's Melanctonnak személyes barátja vala, és Brassó városa, valamint a szász föld nagy részének reformatora. Ő 1533ban tért honába vissza, mindjárt megerkezte azon szűlei hazában Erdelyben az első nyomdat állita fel, mellyet később az ő közbenjárására egy papírmalom építése követett. A brassói városi tanoda igazgatójává lön, 's később brassói plebanos, 's mint ilyen az általa reformált iskola felügyelője. Az ő iskolai reformja főleg abban állott, hogy az előbbi, kevés tanulmánytárgyra szoritkozott iskolaügyet jobban kiterjeszite, különösen a latin, görög nyelv Luther vallása, földiras 'stb. tanításának hozzácsatolásával, miáltal a városi tanodát tudós iskolájává emelte, a protestansoknak pedig szükségök volt a régi classicus nyelvekre, hogy elleneikre e részben is hethassanak, mert ama korszak általában azon igyekkezett által jellemeztetik, hogy a régi classicus gyakran, ha csak külszinleg is, a mindennapi életbe vitessenek, melly törekvésnek tulajdonítandó a nevek dadosítása is, 's Honterus család neve is előbb Grass vagy Gross vala.

Érdekes a városi tanoda további kifejlése, 's annak kimutatása, hogy azon csekely segítés mellett, mellyben a polgárság részeseit, mégis mindinkább elterjedett. A XVIIk században a rector fizetését, melly havonként négy forintból állott, oly idöben nem lehet ugyan kevésre becsülni, midőn Mátyás király Kassa városától 18 ftot kölcsönözött, hogy azzal more regio,

gond
gyak
nyug
a m
kel
szom
's ir
gyel
pess
el tu
pare
dósi
tárg
tudv
tolla
szám
akor
jelen
erély
dönt
's ál
illet
leala
el a
fogás
szem
csak
korte
tisztv
désb
volla
közne
ben r
urak
gye e
toll l
ban 's
reszte
lasok
behoz
volna
most,
jesül,
a ren
mond
egy é
szóva
táncz
állítás
tisztv
szaba
két s
— ne
tartás
lékt
kült a
zsidó
szolg
bizony
tény
hogy
rende
veiken
a hum
D
lának
ben r
vajha
létesít

Budár
tanuló
egyik
nyebb
len na
Ö
módja
iskola
kakas
sok,
szünte
nek l
foszta
tán ro
jobbá
Id
igy az
nagy
utköz
tetek
jegyz
könyv
J
evang
tályb
nitov
gymn
gári
ri un
bir,
gyar
mi ta
előtt
mint
ls

gondolja, hogy azáltal a hon minden polgára politikai joggyakorlat-képességgel bír; de ha ezen rendszer szük alapon nyugszik, átlátásnál nem egyéb, ha pedig alapja tágított, a mostanihoz hasonló választó közönséget állít elő. Irányt kell adni az ifjúságnak, ezt teszi a N. Ujság tudósítója egyik szomszédja szájába. Igen, de hátha irányt venni nem akar, 's irányadóul épen maga tolokodik föl? hátha minden kegyeletre tekintet nélkül az idősbektől nemcsak jóra való képességet, hanem még jóra való akaratot is megtagad? higye el tudósító ur, az ifjúság hasonló az indulathoz, mely „nisi parat, imperat.“ 's körülbelül nem így állunk-e? — De tudósítást ígértünk és értekezésbe ereszkedtünk, vissza tehát tárgyunkhoz. Hogy két pártra voltunk szakadva, tudva van; tudva van az is, hogy e két pártot nem elkülönbség állította elő. Főispáni helyettes ur mindkét pártból egyenlő számmal hívtól előleges tanácskozmányba. De beérkeztek a szomszédmegyei küldöttek, a tanakodványba megjelentek 's a tiszt pártok csatlakozván, azt tulsulyozák, 's erélyes szerepelésekkel mind ott, mind a választásnál eldöntő befolyást gyakoroltak. Innen lett, hogy midőn elvileg 's általánosságban arról vala kérdés, miszerint azok, kik illelen magaviselet 's törvénytelen eljárás által a hivatal lealacsonyították, kijelölésbe ne jöjjenek, azzal utasítottak el a kisebb rész, hogy ha személyesen lesz valaki ellen kifogás, akkor adassék elő, midőn rákerül a sor; mikor pedig személy ellen emeltetett panasz, az vetetett ellen, hogy csak azért beszél az ellenpárt, mert az egyike a legügyesebb korteseknek. Pedig bizony nehéz volna meghatározni, a tisztviselők közül melyik érdemelt elismerést a korteskedésben? Annyi bizonyos, hogy mindnyájan annyira kitünők voltak, miszerint magok ajánlásán 's kínálgatásán még a köznemesség jobbjérésü része is megbotránkozott. Többen megbotránkoztak pedig abban, hogy ezen reformer urak a szegény adófizetők előfogátján szaladoztak — a megye egyik szeléről másikra — az általok annyira kárhoztatott lélekvasárlás nagy munkájában. Illy előzmények folytában 's miután az ellenpárti választók közül sokan — a keresztesi eset ismétlésétől féltőkben — honn maradtak, a tolasok részére pedig szomszéd megyékből is számos kortes behozott, győzött a tisztipárt. Sok megjegyezni-valónk volna némely megmaradt tisztviselőkre; de elmellőzzük most, remélvén, hogy a N. U. kivánata teljesül; 's ha teljesül, úgy a programmi párt nyert, mert annak kitűzött célja a rend és béke helyreállítása volt. De azt mégis nyíltan kimondjuk, hogy a Jelenkorfele elménczkedések, miszerint egy érdemes polgárnak t. bíróvá lett kinevezetése „Vaskor“ szóval gnyollatják, 's a kortesi gnyudaloknak közönséges tánczszabályban folytonos éneklése a béke és rend visszaállítására nem épen alkalmas eszközök. Jellemzetes ezen tisztválasztásnál még az, hogy a győztes és magát kitünőleg szabadelvűnek nevezetű szerető párt de csak egy eskütteseket sem hozott szolgálatba, ki — legalább követelőleg — nem a nemesi rendhez tartoznék; 's tagjaira hivatal megtartásában nagyon is conservatívok voltak. — Mint utójelteket a drámanak beszélük, miszerint egyik tisztelbeli eskütt a zöllygályas választóknak szállást adott egy szegény zsidót közönséges utcán hazutolt le 's veszőtetett meg. Mi szolgálhatott rá okot, világosan nem tudatik; azt azonban bizonyosnak mondják, hogy a szegény ember ellen bűnvádi ténny még csak nem is követeltetett. Mondja aztán valaki, hogy ezen urak nem szabadelvűek! holott nemcsak felső rendeleteken, hanem illedelmen, mesterül tanain, sőt elveiken is túlteszik magokat, 's tetleg bizonyítják be, hogy a humanistikus elveket üteggel is hirdetheték! — (5)

DEBRECZEN, febr. 9én. Mit évek óta, számosan ápolának e város lakói közül kebleikben, 's mi magán körökben nem egyszer volt már tárgya komolyabb ohajtásnak, vajha Debreczenben is alakulna takarékpénztár, az közel áll létesülési pontjához. Az eszme közjóért lelkesült egyének

által, a közelebbi napokban élénkebben melegítették fel, csak arra várt, hogy tekintélyes név tűnjék fel, melyet polgári magas állásán felül e város közügye iránti buzgóság is jellemez, 's a vállalat élére erélyes férfi álljon, kinek irányadó feszültségét a közbizodalomnak feljé fordulása kövesse. 'S a férfi, kire itten czélzás történt, udv. tanácsos 's váltótörvényeséki elnök mlgtos Zalay Alajos ur ő nagysága, ki is, meleg ügyszoretétől hevülve mindazokat, kik a takarékpénztárak ügye iránt érdeklél viseltek, folyó év és hó 8ik napján, délelőtti tizenegyedél órára a városi tanácskozási kis teremben összehivatván a kitűzött időre szépszámu minden rendű 's osztályzatu művelt egyének se-reglének egybe. — Fent tisztelt mlgtos ur üdvözölve a gyülekezetet az összejövetel czéljához képest, a mind egyebütt, mind közelebből hazánk több városaiban már felvirágozt takarékpénztárak üdvös hatását előterjesztvén, különösen megemlíté, hogy noha Debreczenben a helyviszonyok, jelesen a létező többféle pénztárak, — kiválólag pedig a gazdálkodási vágy — miszerint mindenki még oly kevés mennyiségű pénzeszközét is lábas jöszagok tartására fordítani törekszik — első tekintettel akadályául lenni láttának a czélba vett intézet felállhatásának: mindazáltal józan számítás után feltehetni, hogy azon tetsző akadályok nem leendének a takarékpénztár itteni felvirágozásának valódi gátjai, csak kezdetben a vállalkozók buzgóságán 's szives akarátján nem muljék; mert egyrészt a tapasztalás megmutatandja, hogy a takarékpénztár mellett, egyéb pénztárak felállhatnak, más részről pedig a kevésbétekük, kiknek ügyében lenne az intézet felállítandó, meggyőződve a vállalat philanthropiai irányzatáról, kétségkívül rokonszenvvel fognak a számdéklott intézet felé fordulni. — Hatásteljes szép beszédének végén a fentemlített mlgtos ur az ügyet a jelenlevők 's ezek által a város minden lakói részvevő figyelmébe ajánlván, mit előre is gondolni 's várni lehetett, a lelkes felszólítás rokon kebelekre talált 's hangos éljenekkel fogadtatván közakarattal határozatba ment, hogy egy az ő mlga elnöklele alatt működendő választmány, a már létező honi takarékpénztári alapszabályok nyomán a mennyiben szükséges lenne a helyi viszonyokat is figyelembe vevén, hovahamarább tervet készítsen, 's a terv a kihirdetendő közgyűlésben megvitatatván, az ekin elkészülendő alapszabályoknak, magokat a résztvenni kívánó tagok minél előbb aláírassák, 's ekin a társaság megalakulhasson, addig is, mig ez történetnek, a jelenleg együtt lévő gyülekezet, ideiglenes elnökül, többször tisztelje említett ő mltságot körvén fel 's nyervén meg.

Nekünk e tárgyra vonatkozólag, lehetlen egy pár jegyzetet ide nem iktatunk. A socialis tereni működésnek alig ismerjük nemesb irányzatát a takarékpénztárakéinál, 's philanthropiai vállalatra különösen Debreczennek jelen körülményei között kiáltó szüksége van. Még ez ideig Debreczenben, a nép alsóbb tögyökere magyar-osztályánál, nem állot az erkölcs a legalsóbb fokon, mit azonfelül, hogy e város életteljes és erőlús polgáira köztudomás szerint mindenki vidulva ismerhete rá, az is tanusított, hogy a város kebelében a fegyencké száma a város lakói népeségéhez képest aránytalanul kevés volt, mit a közelebbi országgyűlésen személynök ő exellja is nyíltan elismert. Azonban a jövendőtt illetőleg van okunk aggodni, mert mióta a szabad bormérés megtermé a kurt korcsmák firmája alatt több oldalról kinálkozó vétkes örömöket, félé, hogy az eddigi itten nagy részben ismeretlen véteknemek mindinkább undok alakban fogják felütni veszélyes sátorait, főleg a cselédi osztálynál, mely pedig társadalmi viszonyainknál fogva annyira nélkülözhetlen kiegészítő része a családi köröknek. Mi magunk tudnánk eseteket hozni fel, hány cseléd leve már elfajultat jelenben, ügyefogyottá jövendőre nézve csak azért, mivel megtakarított fillérkét biztos helyre kölcsönadni képes nem levén, magánál tartogatni pedig az elorzás veszélyei miatt nem akarván, lón maga irányában

pazarlóvá, 's ezáltal dobozódásnak 's kórságos fényűzésnek martalékává. Illyes körjelenetek ellenében a takarékpénztár leend leghathatósab ovószér, mely intézet, ha állani fog, ez és a helybeli városi előljáróság erélyes buzgóságából nem rég létrehozott cseledezszer szoros megtartása leendenek a cselédségre nézve legüdvös erkölcsi befolyással.

De a takarékpénztár gyűlésére vonatkozólag más megjegyzésünk is van. A megyei rendszertől jelenben oly egész különböző városi szerkezet természeténél fogva nékülözi a nyilvános élet működését, 's hiányzik azért a k. városok nagyobb részében a közszellem, mi pedig annyi jónak és nemesnek volt 's leend mindíg elővárszója. Ott, hol a nyilvános ságnak vagy soha, vagy igen gyéren lüktetnek üterei, főkép az érdekek egyesítésének kell elszibadnia, mi miatt aztán ne csodálkozzunk, ha közélet nem, hanem csak pangás mutatkozik. — Debreczen városa helyzeti viszonyainál fogva eddigelő kevés vonzóerővel bírt a végre, hogy a haza magasb rangu polgárait, ha csak hivataluknál fogva ide nem csatolvák azok kebelében lakozásra édesgesse; 's mi hiszszük, hogy ha egy Debreczenhez illő színház, mi pedig ismét csak a műveltebbek egyesült akarata létesíthetend, épülne, ez lenne egyik fővárszója a vidéki műveltebb osztályok itteni megletelepedésének, 's ekin a műveltebb osztályok száma mind inkább növekedvén, 's ezeknek érdekeik egybeolvadván, innen egymásból folyó láncszemkint ujjabb jótékony eredmények keletkezének. — Ezért kell nekünk örömmel ragadnunk meg minden alkalmat, hol a város műveltebb lakói között elterjedett értelmiség, a nyilvános összejövetel után központosulhasson; 's ezért kell üdvözlönnünk hazánk 's városunk magasb állásu polgárait, kiknek már nevéknél fogva is hatáskör nyílt, az egyesek kebelében rejlt nemes szikrákat, helyes irányú gyúponban egyesítheteni. — Csak érdekek egyítése legyen ó nagyok! közremunkálástok indulóponjtja 's végeczélja: ekkor közbizodalom fog felétek fordulni, bizodalom, melyet megnyerni igyekezní, magos hivatástoknak nem utolsó helyen álló osztály része. —

KÜLFÖLD.

„Franciaország és Északamerika“ felírás alatt az Allg. Ztg melléklapjában egy parisi levelező többek közt eképp politikál. A júliusi királyságot Angliával az amerikai democatia megfektezése egyiránt érdekelné ugyan, ebben azonban nem mehet annyira, hogy az utóbbi években több mint száz perccenttel gyarapodott kereskedését Amerikával feláldozná. Guizot ur is jól tudja, hogy többsége a kamra derekán nem igen szilárd, azaz nem valami eszmén vagy elven, hanem csak anyagi érdekeken alapul, melyek közt a kereskedelmi tán a legtulnyomóbb. Illy többséggel nem igen lehet a békét koczkáztatni. Ezt a washingtoni cabinet igen jól tudja; innen volt az, hogy Franciaország követe Washingtonban, Pageot ur, oly kevésbé irigylendő szerepet vitt. Franciaországgal úgy bántak, mintha valahol Középszáiban fekünnék és a világtörténetre semmi befolyással nem bírna. Guizot ur azt várta, hogy Északamerika meg fog Anglia- és Franciaországtól ijedni. A washingtoni kormány ellenben egyenesen azt kérdezte a francia királytól, melyik serpenyőbe dobandja kardját Franciaország, ha Amerika Anglia ellen fegyvert fog? Erre Guizot ur felelete következett, mely Franciaországban oly titokban tartottat, Amerikában ellenben tüstint kitrombitaltatott; az amerikaiaknál minden diplomata szégyent vall, mi ma éri fülhegyöket, holnap már az újságokba teszik. Annyi bizonyos, hogy az itten és Angliában élő amerikaiak Angliával kibékülést ohajtanak, midőn aztán az amerikaiak boszankodása kettős erővel forduland Franciaországgal ellen. Mert Anglia és Amerika közt van ok a viszátkodásra; ellenben a francia kormány oly nevétségesen tolokodott közibök, hogy a kedélyeket minden czél nélkül felingerlé. És a francia nemzet, mi alatt nem a kamara jobb vagy bal felét, hanem derekát értem, elítélte Guizot ur politikáját. Még akkor is, ha Thiers nem kelt volna ki a ministerium eljárása ellen, azt hitte volna a kamara dereka, hogy Guizot ur tülhajtott és a békét veszélyezteté. És mig a kamara dereka a béke fenntartása mellett van, jobb és bal felei egyenesen Amerikával tartanak Anglia ellen, és elvből, amaz a XVI. Lajos által követett politika folytatásaul. Itten a legértelmesebb statusférflak is azt hiszik, hogy angol-amerikai háborúnak kiütése Guizot-t megbuktatná és helyébe Thierst hozná, és hogy ha már Guizot semlegesség ígérésére kényszerítetett, Thiers egy lépéssel tovább menendne. Beszéde, mely a sajtót röpirat alakban tegnappelött (jan. 30án) elhagyá, febr. 4én több száz példányban Amerikába megy, 's ottan lefordítatva több millio példányban köröztetni fog. Maga Thiers kivánta ezt, midőn azzal végezte beszédét, miképp reméli, hogy azt Amerikában olvasandják. Amerikában ünnepleni fogják Thierst. Népgyülekezetek, határozatok, tán egy diszkard, magasztalások a congressuson, különös képiró, ki őt levenni Amerikából eljövend — mindez nem maradand befolyás nélkül a közelgő választásokra. Ezalott Anglia mindent elkövetend, hogy Amerikával az oregoni 49ik fok iránt kibéküljön. Anglia és Amerika közt nem sokára barátság támad. Anglia könnyen oly gondolatra jöhet Peel tarifareformjainál, hogy ha Amerikával szövetségre lép, Franciaország 's Irlandtól mit sem kellend félnie. Az angol trónbeszéd már szép szavakat mondott Amerikának, ellenben Irland ellen kényszerítő törvényt javasolt. Ha Anglia megváltoztatja vagy eltörlí gabnatorvényeit, mi kétséget sem szenved, jóléte főkép Amerika gyors felvirágozásától függend; mert Amerikával legbensőbb kereskedelmi viszony nélkül sir R. Peel ványjavaslatai semmi józán értelemmel nem bírnának. Anglia iparának legjobb piacza, honnan egyszersmind lakossága tömegének számára a nyers anyagokat legjutányosabban szerezheti, Északamerika, 's neki

Budára utazhassék, mégis nagy fukarság mutatkozik a tanítók 's tanulók elemmelli ellátásában, kik hogy elemet kapjanak, egyik polgártól a másikhoz kelle vándorolniok, miképp a szegényebb tanulók M ország némely evangelikus tanodáiban még jelen napjainkban is elemölöket szokták megszerezni.

Örvendetes volt a tanulókra nézve mindenesetre a tanfolyam módja szerint a constitutio scholastica által történt rendezése az iskolai ünnepeknek, a karácson, három király, hushagyó kedd, lakaslovés husvét vasárnapján, a majusi 's Gallus-ünnep, 's mások, melyeket a szerző 35, 's köv. lapon leír, 's melyek megszüntetése által 1720 körül, a tanuló ifjúság a különböző öröknek kora összetartásából eredő, többnyire kedvező sikerétől fosztatott meg, miért is a szerző azok teljes megszüntetését meltan rosálja, a helyett hogy a kinövésék elvágásával az egészét jobban rendezni igyekeztek volna.

Idő folytában az iskola haladása gyakran akadályozva lón, így az 1553tól 1555ig duhögő dógvész által, mely a tanulók nagyobb részét elsdortta, 1612ben 30 tanuló ifju esett el azon utközvetben, melyet a brassóiak Balthory serege ellenében vesztettek, 1613ban ennél fogva csupán 5 tanuló fordul elő a névgyezekben. 1689ben elégett az akkori időben kitünő jelessegu könyvtár 's az egész tanépület.

Jelenleg a brassói városi iskola nálunk a legkiterjedtebb evang.-lutheranus tanodák egyike, mert az elemi iskola 3 osztályban 4 tanítóval bír, a polgári iskola két osztályban négy tanítóval, kik közül kettő a progymnasiumban is tanít; a progymnasium négy osztálya 8 tanítóval van ellátva, kettőt a polgári tanodához számítva, és a gymnasium és seminárium három fő- 's több mellek-osztálylyal, 's több főtanítóval bír, hova még a magyar nyelv két tanítója is számítandó. A magyar nyelv már a XVI. században befogadtatott tanulmánytárgyul, mi tanulságul szolgál arra, hogy a szászok Erdélyországban az előtt kevesebbet herzenkedtek a magyar nemzeti nyelv ellen, mint most.

Iskolai történetéhez Dück több érdekes mellekletet csatol,

nevezetesen a „constitutio scholae Coromensis“-t, melyben főleg az „Ordo Magistratum constituendi eligendique in Schola coromensis et eiusdem officia“ pag. 125 igen feltunő, miután e rendelet azon igyekezeten alapszik, hogy az iskolai ifjúság, magistratusainak önmagá általi választása, ezeknek magát alárendelése, 's e magistratusok azon koteleztetése által, miszerint az iskolai fenytékre örökdienek, szükség esetében íteletet tartanak 's büntessenek, korán az önállóság bizonyos erzetet 's az igazság iránti vonzalmat nyerjen; ezért is e rendeletben általában democatiai elemek találtatnak, valamint sok név 's hivatal a rómaiaktól kölcsönözöttet: így a censorok, kiknek kötelességük az erkölcsök felett örökdi, az aedilisek, praeco-k 's tb.; fájdalom, illy iskolai alkotmányoknak, mely legalkalmas volt az ifjúból jellemteljes férflut képezni, a hazában sehol még nyomat sem találjuk.

A második melleklet a brassói iskolának tett ajándékok, ha-gyományok 's adakozások jegyzékét adja elő: a harmadik a városi plebanosok 's rectorok nevsorat a reformatiótól. Ezután következik a „reformatio Ecclesiae Coromensis ac totius Barcensis provinciae“, végre egy levelgyűjtemény a reformatio korából. A levelek egyrészt Luther, Melancthon és Bugenhagen, másrészt Ramassi Nagyszében városa plebanusa, aztán Honterus, Vagner 's tb. közt váltattak. A magyarországi felföldi reform. városok benső viszonyát a szászöldiekkel szinte bizonyítja néhány level, melyeket a bártfai reformator Stöckl Leonárd a brassói rectorhoz, Vagner Balinthoz írt.

E rövid atnézetből kitetszik, hogy e könyvecske a nálunk oly ritka, egyszersmind igen érdekes monographiák közé tartozik, miért is szivesen elnezzük szerzőnek, ha ittott a helybeli érdekek nagyon előterbe nyomul, mi általában oly országban, mely a legkisebb dolgokra is kiható municipalitásokkal bír, más-képp nem is lehet; az sem lehetett másképp, hogy a szerző a meg-levő forrasokból évsorozatatos deductiókat tön, minthogy az idő rövidsége más előadást nem engedett meg.

a legrosszabb esetben minden többi placzokat kipótolhatja. Ekép a régi Europa sorsát most ipari és kereskedelmi munkássága tetelezi fel, míg a nem-költőinek kikialtott Amerika fensőbb rendeltetését követi.

NAGYBRITANNIA. London, febr. 7. Fremantle és Sturt parl. tagok követve Ashley lord példáját, eltérően azon véleményétől, melyért az alsóházba választottak, be- küldötték választóiknak leköszönéseiket és nyilvánosan szá- mot adnak lépéseikről. — Az alsóház szabadelvű tagjai ma délelőtt Russell lord lakásán összegyűlvén a Peel javaslatai felett holnapután megkezdendő vita iránt tanácskoztak. Rus- sell lord kiemelte, hogy netalán indítvány a gabnatörvé- nyek rögtönös eltörlésére a ministeri javaslatot könnyen ve- sélyeztethetné, mert valószínű, hogy akkor a védvám em- berei, hogy csak Peelnek akadályokat gördítsenek útjába, ez indítvány mellett szavaznának, s Peelt könnyen egész tervének visszahúzására kényszeríthetnék. Minden jelenvol- tak megegyeztek abban, hogy a szabadelvű pártnak minden erejét meg kell feszítenie, miszerint a ministeri javaslatnak a gabnatörvényeket illető és mindenekelőtt tárgyalás alá ke- rülendő része minél előbb keresztülmegyen. A Sun erről ezt mondja: A szabadelvűek ez egyetértése legnagyobb fonto- ságú, s a szabad kereskedés barátjaira nézve örvendetes. Szükség is, hogy sir R. Peelt jelen állásában a szabadel- vűek egész hatalma és a gabnatörvények szörnyű súlyát érező egész ország szabadelvű férfai gyámolítsák. Minden parl. tag, ki az eltörlést csupán azért ellenezné, mert nem mind- járt, hanem három év múlva fog bekövetkezni, a jó ügy el- lenségének tekintendő. — A szabadkereskedési igazgatás min- denütt gyorsan előrehalad. Lancaster grófságban e napok- ban 330,000 aláírással ellátott petitio érkezett ide, a gabna- törvények rögtön eltörlését kívánó. Cambridgeben, hol a szabadkereskedési elvek még nem rég igen rossz hirben ál- lottak, a mayor maga elnököl egy freetradergyűlésben. Némely helyen még magok a chartisták is pártolják a mi-

nisteri tervet, jóllehet azt csak részletfizetésnek tekintik. — Cobden jan. 30-án nyílt levelet bocsátott az egyesült ki- rályság bérleihez, melyben ez osztályt meggyőzni iparko- dik arról, hogy a gabnatörvények tüstintí eltörlése jobb lenne rájuk nézve is Peel javaslatánál. Egyébiránt onnan in- denül ki, hogy az ország csak e két rendszabály közül válasz- that, és csupán azt iparkodik bebizonyítani, hogy a jelen pil- lanat legalkalmasab az eltörlésre. Az idegen gabnakereske- dők nincsenek arra elkészülve, egész Európában szűken van a gabona, s a kikötők megnyitása nem nagyon hatna a bel- földi gabonaárakra. Ellenben, ha 1849ig várakozunk, ugy az egész világ ez időig tartóztatandja vissza gabonáját, s aztán egyszerre roppant sokat hozand Angliában és azt rend- kívül olcsóvá teendő. Sir Robert Peel nem fog a tüstintí el- törlésnek ellene szegülni, ha azt magok a földművelők ki- ványandják, mert az elhalasztást csak az ő kedvéért javo- solja; kéri tehát levélirő a földművelőket, vonakodva és féltéken teendik-e a megenni kellő áldozatot, mint gyer- mekek, vagy pedig bátran és habozás nélkül, mint férfiak- hoz, különösen angol férfiakhoz illik? — Hasonló levelet in- tezett John Manners lord, az „Ifju Anglia“ vezére, a ne- warki választókhoz, és kinyilatkoztatta, hogy Peel tervét pártlandja, a gabnatörvények csak haszontalan bojtány- kövek levén az ország különféle rendei közt.

FRANCOORSZÁG. Febr. 7-én este 9 órakor a követ- kamara nagy küldöttsége ányujtotta a királynak a trónbe- szédre választ. A király viszonzófelelete többszörös éljennel fogadtatott. A befejezett felirati vitákról a J. d. Débats kö- vetkezőleg ír: Némely lapok sokalják 's elvesztegetettnek mondják lenni ama vitákra felhasznált időt. Korán sincs az elveszve! Sőt mi többet mondunk és azt mondjuk, hogy soha még idő jobbra nem használtatott. Tavol attól, hogy a viták sokáig tartása ellen panaszkodjunk, köszönetet mon- dunk az ellenzéknek, hogy a kormány politikáját minden ponton megtámadta, és a többség kitarátását és hűségét min-

denféle próbára tette. Így kell magát loyális ellenzéknek vi- selni, ha nem a személyeket iparkodik eltölteni és helyeiket elfoglalni, hanem a kormány politikáján változtatni. Mi bi- zunk jó ügyünkben 's természetesen találjuk, hogy az ellen- zék is jónak tartja ügyét és bizik benne. Nem ítözünk semmi felvilágosítástól, mert politikánk semmi titokkal nem bír, és csak azt kívánjuk, hogy az ellenzék politikájának se legyen semmi titka. Egy szóval, erünk csak a közvéle- ményből merítjük, melyet részint a sajtó részint az ország- gyűlés szakadatlanul kiderít; nem félünk semmiben a jól értesített Franciaországtól; gyakran szólítottuk már fel si- kertelenül az ellenzékét, hogy velünk e mezőn mérközzék, ez alkalommal megtette ezt, mi becsületére válik. Kivált Billault ur loyálisát kell tisztelve említenünk, ki nem akarta, hogy ellenzéki gondolata egy ravasz módosítvány- ban többségi szólásmóddokba burkoltassék. A kitevételek a gondolatokat híven kell kifejezniük. Ki köztünk a bíró? Fran- coorszag. Az ellenzék úgy hiszi, hogy a kormány politikája minden pontban rossz. Maradjon hitében. Franciaország fog köztünk itélni. Mi nyugalommal várjuk az ítéletet.

ORSZORSZÁG. Pétervár, febr. 5. A czárnak teg- napelőtt egy futár azon hirt hozta Palermoból, hogy ott mult jan. 16-án a württembergi korona-hercegnek Olga Ni- kolajewna nagyhercegnasszony eljegyztetett. — A Kauka- szból jan. 18-ikáig terjednek a tudósítások. Freitag tábor- nok csapata folytatta a csecsnai erdő égetését, mely mun- kánál Samil emberei addig mintegy 100 orosz katonát öltek vagy sebesítettek meg. — 'Török' nevű folyó mellett dec. 16. egy cserkesz csapat egy doniai kozákokból állóval vere- kedvén mindkét részen vagy 100 ember veszté életét, a cserkeszeknek az elrabolt csorda egy részét hátra kellett hagyniok.

Gr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szer- kesztő Szevény József. (Szerkesztőségi szállás urutca Horváthház 540d. sz. a. 1s^o em.)

Hivatalos tudósítások.

(121) Birói árverés. (2, 2)

Szent-Endrén 's Avakumovits Páltól végrehajtás útján bíróság lefoglalt egy lakház, mintegy 15 holdat tevő szántóföldek, és 96 kapa szőlő; — valamint Martinovits György' üres házhegye, 1²/₃ holdrészt tevő szántóföldeket és 1²/₃ fertályrészt tevő szőlőt — f. 1846diki évi martius hó 2dikán délutáni 2 órakor a városházánál nyilvánosan árveretteti fognak.

Schönrhardt János végrehajtó tanácsnok.

(93) Haszonbérlet. (3, 3)

A' főméltóságú m. kir. udvari kincstár rendelkezéséből a' megüresedett váci püspökség részéről ezennel közhírré tétetik: hogy Püspök-Hatvan helységében levő kétkerekű malom, mely iránt a' haszonbérleti szerződés f. 1846diki évi martius 31kén megszűnik, ugyanezen f. 1846diki évi aprilis 1-5 napjától számítandó három egymásután következő esztendőre ugyan a' f. évi februarius 28kán délelőtt Váczon az igazgató épületben levő uradalmi irodában felsőbb jóváhagyás fentartása mellett tartandó árverés útján ujonan bére adandó leszén.

Bérleni kívánók a' fennkelt helyre 's napra reggeli 9 órára a' szokott száztól számítandó tíz kamatos bánatpénzzel, és a' biztosításul lekötendő értékükről szóló hiteles bizonyítványokkal ellátva, azon megjegyzéssel hivatnak meg: hogy a' bérfeltételek az uradalmi igazgató hivatalnál árverés előtt is megtekinthetők, és hogy az árverés után semmiféle ajánlat el nem fogadtatván, a' megígért ár és ugy a' bánatpénz is ezüst pénzben lesznek leteendőek. — Költ Váczon január 16kán 1846.

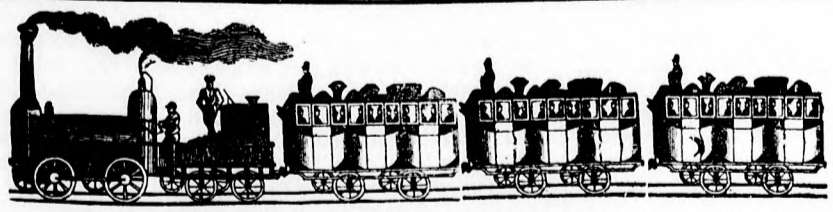
(118) Birói árverés. (2, 3)

A' Bujánovics Sándor csödtömegéhez tartozó Pest belvárosi Leopold-utcában 212. sz. alatt fekvő legjobb karban levő kétemeletes szegletűz a' mondott csödtömeg választmánya határozatánál fogva a' f. évi martius hónap 10dik napján sz. kir. Pest városa telekbirói-hivatalában közarverés útján el fog adatni. — Pesten 1846. évi február 14kén.

Körmendy István ügyvéd és váltójegyző, mint Bujánovics Sándor csödtömegének gondnoka.

(301) Májjer Lőrincz elleni csödper. (3, 3)

Határnap februar 27dike 1846. 44634. Székes-Fejérvár város tanácsának jelentése szerint Májjer Lőrincz listárus és hitese hitelezői csödtömeletének határnapja 1846diki évi februar 27kére tüzetvén ki, 's tömeggondnokká Kovács Pál kereskedő, perügyelővé pedig Letenyei Károly hites ügyvéd neveztetvén; ugyanez kihirdetetik. Költ Karácson hó 9dikén 1845.

Magyar középponti vasuti hirdetmény.

A' magyar középponti vasut igazgatósága mult hó 7kén a' nagyméltóságú magyar kir. helytartótanácsához alázatos kérelmét nyujta be az iránt, mikép az újabb időben nyilvánított gyulyságok 's roszakaratu vádak megvizsgálására egy vizsgálati bizottmányt nevezne ki, melyre nézve 2097. sz. a., azon kegyes határozat érkezett, hogy ez esetben alapszabályilag rendkívüli közgyűlésre e' vállalkozásnak szavazattal bíró részvényesei meghívassanak, és hogy az igazgatóság ezen gyűlésnek mint committenseinek, köz- vetlen felelős.

Miután az alapszabályszerű 4dik közgyűlés f. é. martius 8kára már nyilvános hir- lapok útján is közhírré tétetett, 's az igazgatóság azon ohajtástól buzdittatik, hogy e' jelen ügy mihamarább szőnyegre kerüljön; ennél fogva azt ezennel közhírré teszi, hogy a' már jövő hó 8kán tartandó 4dik közgyűlésen, a' nagyméltóságú magyar kir. hely- tartótanács által kiküldött királyi biztos Ambrus Mihály tanácsos ur elnöklete alatt, a' megfelelő felvilágosítások tárgyalásba fognak jőni. — Pozson februar 8kán 1846.

A' magyar középponti vasut igazgatósága.

(119) (2, 3) Lotteria-huzások.

Budán febr. 11kén: 67. 71. 7. 28. 30. Bécsben febr. 4kén: 90. 89. 63. 83. 50. Kassán febr. 4kén: 72. 58. 48. 13. 41.

Nemzeti színház.

Febr. 17kén (Kedden): Hunyady László ere- deti opera. Febr. 18kén: Tudtán kívül kém. vigi. francz. Febr. 19kén Félreits mert Lángész ered. vigi. Febr. 20kán: Berlioz H. 2dik hangverseny.

Gabonaár váltó garasekban.

Table with columns: Tisztaluba, Kétszeres, Rozs, Árpa, Zab, Kukoricza. Rows: Posten, 1846. febr., Újbecsén, Győrött, Veszpremben, Mosonyban, Nagyszombatban, Pozsonyban, Miskolczon.

(108) Csödület. (2, 3)

Az aradi kir. első bíróságú váltótörvényszék részéről közhírré tétetik: miképen Kovács Zsigmond leköszönése következtében egyik kebelbeli 350 ezüst forint fizetéssel ellátott irnoki állomás megüre- sedett; mihez képest az azt elnyerni kívánók oda utasítatnak, hogy erkölcsi maguk viselőt, 's kiké- pezésüket utasítandó hiteles bizonyítványokkal támogatott folyamodványukat mátol számítandó hat hét lefolyása alatt ezen kir. váltótörvényszék iktatói hivatalába mulhatatlan adják be; a' később érkezendő folyamodványok ügyelemben meg fognak vétetni. Költ Aradon 1846. évi februar 3dik napján.

(314) Peák Sándor elleni csödper. (3, 3)

Határnap februar 24, 25 és 26dika 1846. 47375. Zombor város tanácsa jelentése következtében kihirdetetik, hogy Peák Sándor hitelezőinek összejövételére 1846. évi februar 24, 25 és 26dik napja tüzetett ki határidőül, 's ideigleni tömeg- gondnokká Ambróvich János tanácsnok, perügyelőnek pedig Petrovics Sándor tiszteletbeli alügyvéd neveztetett. Költ Karácson hó 30dikán 1845.

(294) Mészáros Mihály és neje elleni csödper. (2, 3)

Határnap februar 26dika 1846. 44627. Pest város tanácsának felírása szerint, Mészáros Mihály és neje Teréz ellen rendelt csödperben az illető hitelezők megjelenési határnapja 1846diki febr. 26dikára tüzetvén ki, tömeggond- nokul Schimp Ferdinánd, perügyelővé pedig Szendeffy József hites ügyvéd neveztettek. Mi is kebel- szerte kihirdetetik. Költ Karácson hó 9dikén 1845.

(307) Lafrankó Antal elleni csödper. (2, 3)

Határnap martius 2dika 1846. Pest város tanácsa felírása szerint Lafrankó Antal helybeli fűszerárus hitelezői csödtömeletének határnapja 1846diki martius 2dikára tüzetvén ki, 's tömeggondnokká Molnár József, pergondviselővé pedig Amtmán József hites ügyvéd neveztetvén; ugyanez kihirdetetik. Költ Karácson hó 16kán 1845.

(296) Broche József elleni csödper. (1, 3)

Határnap martius 2dika 1846. 44629. Pest város tanácsának felírása szerint, Broche József ellen rendelt csödperben az illető hitelezők megjelenési határnapja 1846diki martius 2dika tüzetvén ki határidőül, tömeggondnokká Schiller C. A. — pergondviselővé pedig Wrchovszky Sándor hites ügyvéd neveztettek. Mi is kebeliszerte köz- hírré tétetik. Költ Karácson hó 9dikén 1845.

(112) (2, 3) Jósika M. legujabb munkái.

Heckenast Gusztáv pesti könyváros- és kiadóház váczutczában 15. sz. a. megjelent és minden hiteles könyvárosnál kapható: Akarat és hajlam. Irta Jósika Miklós. 8rét. 2 kötet füzve 2 ft pengő pénzben.

Sziv' rejtelmek. Irta Jósika Miklós. 18rét. 2 kötet, füzve 2 ft pengő pénzben.

Pesten a' rózsá-téren 122. sz. a. ház első emeletében egy, hét szobából, konyhából 's at. álló szalás jövő Sz. György napra kiadó.

(116) Tinó-eladás. (2, 2) Arad vármegyében Boros Jeneő mezőváros u. a. dalomban tartozó Rovina nevű haszonbéri birtokom- ban alótirtuál találatnak 150 darab legszebb és legjobb fajú 6dik évre menő tanulatlan szeléd tinók, a' mellyek téli időben istalóban kötelen tartattak, és ápolgattak minden nap vagy ösvesen vagy pá- rosan is eladók, — 's ha el nem kelnének addig, akor

egy része következő martiusba esendő József napján vásárhelyi, más része pediglen első májusi mező- turi orsz. vásárookra fognak eladás végett hajtani. Vauk Péter táblabíró.

(121) Epen most jelent meg (1, 3) Geibel Károly

pesti könyvárosnál és a' hazában minden hiteles könyvkereskedésben kapható: Népdalok. Irta Herczegh Victor. Ara 40 kr. pengőben.

Takarmány eladás. Szücsiben Gyöngyös mellett, van t. Földváry György urnak jótulajdonoságu 12 öl gyepszénája, es számos cséplett rozszalmája eladandó; — kiknek szükségük van reá, bérmentesített levélben érte- kezhetnek a' tulajdonos ural. (127) (1, 3)

(111) Megjelent, 's Wagner József (3, 3) műarusról kapható Pesten serviták-terea Teleki-házban: Liphay Sándor arczképe rajzolva Barabás Miklós, 's köreymova Walzeltől, egy ezüst forintért.

Statuspapirosok és részvények árkelete. Bécs, febr. 17kén 5 pcent. st. köt. 112° ft. p. 4 pcent. st. köt. 101°/₄ ft. 3 pcent. st. köt. 76°/₄ ft. 1834k st. köles. (500 ft) 77°/₄ ft. 1839k (250 ft) 305 ft 1839k (50 ft) 61°/₄ ft. — Bankrészvények darabja 1582 ft. Pesti közép. vasut (100 ft) 104°/₄ ft. Nagy- szombati (100 ft) — ft. Pesti lánchíd-részvény. (100 ft) — ft. — Gözhajó részv. (500 ft.) 710 ft. — Eszterházy-sorsjegy 50°/₄ ft. p. p. Dunavizálás. Budán febr. 18kán 8 ór. regg. 11° 6° 6° 0 fölül.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast Pesten.